

noget at indvende mod Fordelingsreglerne i § 2. Det faste Beløb er her forhøjet til 500 Kr., men saa falder til Gengæld Bidraget i Forhold til Elevantallet ifølge Loven af 1892 bort. I og for sig kunde det synes ret naturligt, at Bidraget rettede sig noget efter Elevantallet, det er dog for Elevernes Skyld, at man støtter Højskolerne. Men det er fra Højskolernes egen Side ønsket ordnet i den anden Form, fordi Bidraget efter Elevantal ansaas for alt for gunstigt for de store Skoler. Naar man da forhøjer det faste Bidrag fra 300—500 Kr., er det ganske rimeligt at lade det andet bortfalde. Man kan have saa meget mindre derimod, fordi Hovedparten af Statens Bidrag fordeles, som det hedder i § 2, i Forhold til Skolens Udgift til Lærerlønninger, Forsyning med Undervisningsmidler samt til Vedligeholdelse af Lokaler og Renter af Anlægskapital. Det vil bidrage til, at man ikke sparer paa at have dygtige Lærerkrafter og udmærkede Undervisningsmidler, og denne Form for Bidrag forekommer mig derfor i enhver Henseende at være hensigtsmæssig. — I § 3 findes der en ny Bestemmelse om et aarligt Tilskud paa 10,000 Kr. til en Understøttelseskasse for Højskolelærere og deres efterladte. Dette lille Beløb vil jeg gerne lægge et godt Ord ind for. Der er ganske vist enkelte af de større Højskolelærere, der, naar de ere nogenlunde gode Økonomer, have en betydelig Indtægt af deres Højskoler. Men mange af vore Højskolelærere have et meget tarveligt Udbytte af deres Virksomhed. Mange vilde med deres Uddannelse med Lethed kunne have faaet et langt sikkrere og mere indbringende Stilling, og det er da ret sørgeligt, at, naar en Mand, gennem en lang Virksomhed har bragt Ofre i Folkeoplysningens Tjeneste, han og hans efterladte da skulle komme til at lide Nød. Jeg tror, at disse Mænds Arbejde har haft stor og indgribende Betydning for den aandelige Udvikling i vort Land, og vi skyldte at give dem dette Bidrag for at sikre dem paa deres gamle Dage.

Jeg skal endelig omtale Bestemmelsen i § 4 om Oprettelsen af 2 ny Landbrugs-skoler, særligt beregnede paa at støtte Husmandsbruget og det mindste Landbrug. Denne Sag har været behandlet i en Kommission. Dens Betænkning er vedhæftet det næste Lovforslag, og jeg skal derfor ikke komme nærmere ind paa dette. Det hele, man her forlanger fra Statens Side, er, at der ydes et Statslaan, der forrentes og afdrages. Det forrentes med den Rente,

som man antager, Staten har sine Penge til, saaledes at Staten i Virkeligheden ikke yder noget Bidrag til disse Skoler. Det foreligger her paa samme Maade, som Kommissionen har foreslaaet det, kun foreslog den, at Statslaanet skulde være mindst 40,000 Kr. og højst 60,000 Kr., idet man gik ud fra, at disse Skoler ogsaa skulde være indrettede til Afholdelse af korte Kursus og derfor ikke burde være for smaa. Ministeren har strøget Minimumstallet, de 40,000 Kr. Efter de Udtalelser, der faldt fra Ministeren, forekommer dette mig baade hensigtsmæssigt og nyttigt, jeg tror i Virkeligheden, at det er en Forbedring. Derimod har Ministeren foreslaaet en anden Bestemmelse, som Kommissionen ikke har tænkt paa. I § 5 hedder det, at alle Elever, der søge Understøttelse til Landbrugsskoler, skulle møde med en Attest fra en Realskole, Folkehøjskole, Fortsættelsesskole eller paa anden Maade godtgøre at være i Besiddelse af den fornødne Modenhed til at følge Fagundervisningen i disse Skoler. Men herfra undtages de i § 4 omhandlede Skoler for Husmandsbrugets og Landbrugets Bierhverv. Jeg kan ikke nægte, at jeg er meget ked deraf. Jeg tror, at Bestemmelsen er uheldig baade for Skolernes og Elevernes Vedkommende. Hensigten hermed er vel, at det skal være saa for de Folks Skyld, der kun komme paa Skole een Gang. Men det er min fulde Overbevisning, at de, der kun kunne komme paa Skole een Gang, ville have meget bedre af at komme paa en Højskole end paa en Fagskole. Det er dog naturligvis en Ting, hvormed man kan have forskellige Meninger; men om een Ting bør der ikke være forskellige Meninger, og det er det, at skal Eleven virkelig have Udbytte af en Fagskole, maa han have nogle Forkundskaber. Det skulle Husmandssønner lige saa godt have som Gaardmandssønner; det skal man kræve af dem, thi det Arbejde, de gaa ind til i Husmandsbruget, kræver i det hele taget fuldt ud den samme Dygtighed som andet. Og hvis enkelte have denne Modenhed forud, og andre komme uden overhovedet at have nogen som helst Forkundskab, ville Eleverne paa disse Skoler staa paa højst forskellige Trin; og det vil i høj Grad vanskeliggøre en Fagundervisning, at der dels er Elever, der have Forudsætning for at kunne modtage en Faguddannelse, dels andre Elever, som ikke have det. Jeg tror derfor, som sagt, at det er en ret uheldig Undtagelsesbestemmelse. Endelig skal jeg ogsaa gøre opmærksom paa, at over for de andre Land-